

BIOLOGICKÝ PRŮZKUM
Trnava-Zeleneč

Vilém Jurek
Šumice, srpen 2021

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Zadavatel tohoto průzkumu je **Atelier Fontes**, Křídlovická 314, 603 00 Brno-střed, kontaktní osoba Ing. Ing. Olga Veselá.

Zpracovatelem průzkumu je **Ing. Vilém Jurek**, Šumice 482, 687 31 Šumice, tel.: +420 605 526 958, e-mail: vilem.j@gmail.com, IČO: 75338378.

Cílem průzkumu bylo provést ve vymezené zájmové lokalitě **přírodovědný průzkum zaměřený na aktuální výskyt rostlin a živočichů**, zhodnotit existující biotopy a druhy v území a porovnaní dopady navrhovaného řešení na biodiverzitu a ekologickou stabilitu území. Průzkum je určený jako podklad pro prováděcí studii. Celková rozloha zkoumaného území je **22,9 ha**. Zkoumané území je zakresleno v **Příloze P1**.

2. POPIS LOKALITY

Lokalita se nachází jihovýchodně od obce **Zeleneč**, v okrese Trnava, 5 km jižně o města Trnava. Území je tvořeno různými typy biotopů. Centrální část tvoří extenzivně obhospodařovaná **orná půda** (v roce 2021 zde byla pěstována kukuřice). Uprostřed pole se nachází vlhčí místo, kde je vyšší hladina podzemní vody a půda je podmáčená. Začíná se zde vytvářet **mokřadní společenstvo s rákosem** (*Phragmites australis*) a vyššími ostřicemi (*Carex* sp.). Rákosina se postupně rozšiřuje do prostoru. Porosty kukuřice v okolí rákosiny uhynuly a prostor kolem je tvořen úhorem. Podobně zamokřená místa, se nacházejí na více částech pole, často tvořeno porosty dalšími mokřadními druhy, jako jsou kamyšníky (*Bolboschoenus* sp.), které na území zanechávají charakteristické kulovité nažky.

Obr. 1 *Pole s kukuřicí.*

Obr. 1 *Rákosina uprostřed pole.*

Pole je okolo celého obvodu **ohraničeno zemním valem**. Val je z podstatné části porostlý dřevinnou vegetací a nachází se tady drobné travnaté enklávy bez stromů a křovin. V podrostu, okrajích a v enklávách je patrná **ruderalizace a zvýšená eutrofizace**. Po obvodu se nachází místa, kde nastoupila **invaze** geograficky nepůvodních a expanzivních rostlin (pajasan *Ailanthus altissima*, akát *Robinia pseudoacacia*, bělotrn *Echinops sphaerocephallus*, zlatobýly *Solidago canadensis, S. gigantea*) atd. Hodnotnější částí je stromový porost při západní hranici území. Najdeme zde porosty topolu černého (*Populus nigra*), babyky (*Acer campestre*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) nebo třešně ptačí (*Prunus avium*). Je zde také poměrně dobře zastoupené keřové patro. Ostatní části jsou zastoupeny ruderální a nepůvodní vegetací.

Podél západní hranice se nachází **koryto říčky Trnávka**. Koryto je upravené a v severozápadní části zde vytéká vyčištěná odpadní voda z nedaleké čistírny odpadního vod. Levý břeh, který byl součástí zájmového území, je lemován vyšší vegetací mokřadních rostlin, která je tvořena především rákosem (*Phragmites australis*). Vede tudy cesta, která je zčásti sečena.

Na základě informací zjištěných z **Atlasu krajiny Slovenskej republiky** (Slovenská agentúra životného prostredia 2021) je možné území popsat následovně. Území spadá do ptačí oblasti **SPA Úľanská mokraď** soustavy NATURA 2000. Potok Trnávka je **regionálním hydrickým biokoridorem RBK33**. Bioregionálně spadá území do panonské oblasti. Podle Mapy potenciální vegetace území spadá mezi jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy) a peripanónske dubovo-hrabové lesy.

Obr. 3 *Dřevinná vegetace v okolo centrální části.*

Obr. 4 *Západní hranice s říčkou Trnávka.*

3. METODIKA PRŮZKUMŮ

Pro biologický průzkum proběhl **formou screeningu**. Byly zvoleny základní skupiny organismů – vyšší rostliny, hmyz a obratlovci. Výsledkem průzkumu je seznam druhů setříděný v tabulce s odborným i českým názvem.

Botanický průzkum

Floristický průzkum byl proveden v měsíci **srpnu 2021**. Zaznamenávány byly všechny nalezené druhy cévnatých rostlin na daném území bez rozlišování vegetačních pater. V případě, že na lokalitě byl přítomen druh dřeviny jen v juvenilní formě, je tato skutečnost uvedena zkratkou juv. za názvem druhu. Taxonomicky problematické skupiny, pokud nebyly blíže určeny, jsou uváděny ve formě agregátu (zkratka *agg.* za názvem druhu). Průzkum provedl **Ing. Vilém Jurek**.

Zoologický průzkum

Průzkum proběhl **v srpnu 2021**. Obratlovci byli při průzkumu sledováni metodou transektů. Obojživelníci byli na jednotlivých lokalitách monitorováni vizuálně, popř. akusticky. Plazi byli zaznamenáváni vizuálně při pohybu v terénu a prospekcí příhodných úkrytů; determinováni byli bez odchytu. Ptáci byli sledováni vizuálně a akusticky při pohybu v terénu, případně prostřednictvím pobytových značek. Savci byli sledováni prostřednictvím pobytových značek a vizuálně přímým pozorováním v terénu. Nebylo prováděno kvantitativní hodnocení. Průzkum byl konzultován s **Mgr. Jiřím Lojdou**.

Entomologický průzkum

Průzkum byl zaměřen především na řády: brouci (*Coleoptera*), motýli (*Lepidoptera*) a blanokřídlí (*Hymenoptera*). Travnatější plochy byly smýkány, na několika stromech bylo provedeno setřepání z větví, u vybraných jedinců stromů byla provedena namátková kontrola kmenů a kořenových náběhů,

provedena byla kontrola mrtvého dřeva – kmenů, padlých větví, pařezů. Nálezy byly konzultovány s **Mgr. Martinem Starým.**

Zkratky v případě ochrany druhů

Ochrana dle **červených seznamů** je v tabulkách vyznačena v třetím sloupku následovně: **VU** = zranitelný (Vulnerable), **NT** = téměř ohrožený (Near Threatened), **LC** = málo dotčený (Least Concern), **DD** = chybí údaje (Data Deficient).

Ochrana dle Vyhlášky 24/2003 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky: **§**.

Ochranářsky a krajinářsky cenné druhy jsou v seznamech zvýrazněny **tučně**. Invazivní nebo jinak nebezpečné druhy jsou označeny vykřičníkem **!** v poznámce. Toto označení není závažné a vychází ze subjektivního posouzení zpracovatele průzkumu. Žlutě podbarvené druhy rostlin je vhodné použít pro pozdější ozelenění prostoru.

4. VÝSLEDKY PRŮZKUMŮ

BOTANICKÝ PRŮZKUM

Dřeviny:

Acer campestre	**javor babyka**	
Acer negundo	javor jasanolistý	!
Acer pseudoplatanus	javor klen	
Aesculus hippocastanum juv.	jírovec maďal	
Ailanthus altissima	pajasan žláznatý	!
Amorpha fruticosa	netvařec křovitý	!
Cornus sanguinea	svída krvavá	
Crataegus laevigata	hloh obecný	
Crataegus monogyna	hloh jednosemenný	
Euonymus europaeus	brslen bradavičnatý	
Fraxinus excelsior	jasan ztepilý	
Hedera helix	břečťan popínavý	
Juglans regia	ořešák černý	!
Juglans regia	ořešák královský	!
Ligustrum vulgare	**ptačí zob obecný**	
Lycium barbarum	kustovnice cizí	!
Malus domestica	jabloň domácí	
Parthenocissus inserta	loubinec popínavý	!
Philadelphus coronarius	pustoryl věncový	!
Populus nigra	**topol černý**	
Prunus avium	**třešeň ptačí**	
Prunus cerasifera	slivoň myrobalán	!
Prunus spinosa	trnka obecná	
Rhamnus cathartica	**řešetlák počistivý**	
Robinia pseudoacacia	trnovník akát	!
Rosa canina	růže šípková	
Rubus caesius	ostružiník ježiník	!
Rubus fruticosus agg.	ostružiník křovitý	!
Salix alba	vrba bílá	
Salix fragilis	vrba křehká	
Sambucus nigra	bez černý	
Syringa vulgaris	šeřík obecný	!
Ulmus minor	**jilm habrolistý**	

Byliny a trávy:

Aegopodium podagraria	bršlice kozí noha
Achillea millefolium agg.	okruh řebříčku obecného
Alopecurus pratensis	psárka luční
Amaranthus retroflexus	laskavec ohnutý
Anthriscus sylvestris	kerblík lesní

Arctium lappa	lopuch větší	
Arctium tomentosum	lopuch plstnatý	
Aristolochia clematitis	podražec křovištní	
Arrhenatherum elatius	ovsík vyvýšený	!
Artemisia vulgaris	pelyněk černobýl	
Atriplex patula	lebeda rozkladitá	
Atriplex sagittata	lebeda lesklá	
Ballota nigra	měrnice černá	
Bolboschoenus laticarpus	**kamyšník širokoplodý**	
Bolboschoenus planiculmis	**kamyšník polní**	
Bromus hordeaceus	sveřep měkký	!
Bromus sterilis	sveřep jalový	!
Calamagristis epigejos	třtina křovištní	!
Capsella bursa-pastoris	kokoška pastuší tobolka	
Carduus acanthoides	bodlák obecný	
Carex hirta	ostřice srstnatá	
Carex paniculata	ostřice latnatá	
Centaurea jacea	**chrpa luční**	
Cichorium intybus	**čekanka obecná**	
Cirsium arvense	pcháč rolní	!
Cirsium vulgare	pcháč obecný	
Convolvulus arvensis	svlačec rolní	
Conyza canadensis	turanka kanadská	!
Crepis biennis	škarda dvouletá	
Dactylis glomerata	srha laločnatá	
Datura stramonium	durman obecný	!
Daucus carota	mrkev obecná	
Dipsacus fullonum	štětka planá	!
Echinochloa crus-galli	ježatka kuří noha	!
Echinops sphaerocephallus	bělotrn kulatohlavý	!
Elymus caninus	pýrovník psí	!
Elytrigia repens	pýr plazivý	!
Epilobium montanum	vrbovka horská	
Equisetum arvense	přeslička rolní	
Erigeron annuus	turan roční	!
Erysimum cheiranthoides	trýzel malokvětý	
Falcaria vulgaris	**srpek obecný**	
Fallopia convolvulus	opletka obecná	!
Festuca arundinacea	**kostřava rákosovitá**	
Festuca rubra agg.	**kostřava červená**	
Filipendula ulmaria	**tužebník jilmový**	
Galeopsis tetrahit	konopice polní	
Galinsoga quadriradiata	pěťour srstnatý	!
Galium album	svízel bílý	
Galium aparine	svízel přítula	
Geranium pratense	**kakost luční**	
Geranium robertianum	kakost smrdutý	
Geum urbanum	kuklík městský	
Heracleum sphondylium	bolševník obecný	
Humulus lupulus	chmel otáčivý	
Hylotelephium maximum	rozchodník velký	
Hypericum maculatum	**třezalka skvrnitá**	
Chaerophyllum temulum	**krabilice mámivá**	
Chenopodium album agg.	okruh merlíku bílého	
Chenopodium hybridum	merlík zvrhlý	
Chenopodium polyspermum	merlík mnohosemenný	
Juncus articulatus	**sítina článkovaná**	
Lamium album	hluchavka bílá	
Lamium purpureum	hluchavka nachová	
Lapsana communis	kapustka obecná	!
Lolium perenne	jílek vytrvalý	
Lotus corniculatus	**štírovník růžkatý**	
Lysimachia nummularia	vrbina penízková	
Lysimachia vulgaris	vrbina obecná	
Lythrum salicaria	kyprej vrbice	
Onopordum acanthium	ostropes trubil	!
Persicaria mitis	rdesno řídkokvěté	
Phleum pratense	**bojínek luční**	
Phragmites australis	rákos obecný	(!)
Plantago major	**jitrocel větší**	
Poa pratensis	**lipnice luční**	
Polygonum aviculare	truskavec ptačí	
Polygonum aviculare agg.	okruh rdesna ptačího	
Potentilla erecta	**mochna nátržník**	
Ranunculus repens	pryskyřník plazivý	
Rumex acetosa	šťovík kyselý	

Rumex obtusifolius	šťovík tupolistý	
Sambucus ebulus	bez chebdí	!
Scleranthus annuus	chmerek roční	
Senecio ovatus	starček Fuchsův	
Senecio vulgaris	starček obecný	
Setaria pumila	bér sivý	!
Silene vulgaris	**silenka nadmutá**	
Solanum nigrum	lilek černý	
Solidago canadensis	zlatobýl kanadský	!
Solidago gigantea	zlatobýl obrovský	!
Sonchus asper	mléč drsný	
Sonchus oleraceus	mléč zelinný	
Stellaria media	ptačinec prostřední	
Taraxacum sect. Ruderalia	pampelišky smetánky	
Thlaspi arvense	penízek rolní	
Trifolium pratense	**jetel luční**	
Trifolium repens	**jetel plazivý**	
Tripleurospermum inodorum	heřmánkovec nevonný	
Tussilago farfara	podběl lékařský	
Urtica dioica	kopřiva dvoudomá	!
Veronica beccabunga	**rozrazil potoční**	
Vicia angustifolia	**vikev setá**	
Viola arvensis	violka rolní	
Viola canina	violka psí	
Zea mays	kukuřice setá	

ENTOMOLOGICKÝ PRŮZKUM

***Odonata* (vážky):**	*Aeshna cyanea*	šídlo modré	
	Orthetrum cancellatum	vážka černořitná	
***Orthoptera* (rovnokřídlí):**	*Roeseliana roeselii*	kobylka luční	
***Hemiptera* (polokřídlí):**	*Pyrrhocoris apterus*	ruměnice pospolná	
***Coleoptera* (brouci):**	*Agelastica alni*	bázlivec olšový	
	Agrypnus murinus	kovařík šedý	
	Cassida nebulosa	štítonoš skvrnitý	
	Coccinella septempunctata	**slunéčko sedmitečné**	
	Galeruca tanaceti	bázlivec vratičový	
	Harmonia axyridis	slunéčko východní	
	Potosia cuprea	**zlatohlávek hladký**	**VU**
	Psyllobora vigintiduopunctata	slunéčko dvaadvacetitečné	
	Rhagonycha fulva	páteříček žlutý	
***Lepidoptera* (motýli):**	***Aglais urticae***	**babočka kopřivová**	
	Anthocharis cardamines	bělásek řeřichový	
	Aphantopus hyperanthus	okáč prosíčkový	
	Gonypteryx rhamni	**žluťásek řešetlákový**	
	Inachis io	babočka paví oko	
	Maniola jurtina	okáč luční	
	Melanargia galathea	**okáč bojínkový**	
	Pieris rapae	bělásek řepový	
	Polygonia c-album	babočka bílé C	
	Vanessa atalanta	babočka admirál	
	Vanessa cardui	**babočka bodláková**	
	Zyganea filipendulea	**vřetenuška obecná**	
***Hymenoptera* (blanokřídlí):**	*Apis melifera*	včela medonosná	
	Bombus sp.	**čmelák**	**§**
	Formica sp.	**mravenec**	
	Vespula vulgaris	vosa obecná	
***Diptera* (dvoukřídlí):**	*Volucela pellucens*	pestřenka prosvítavá	

ZOOLOGICKÝ PRŮZKUM

Ryby:

Bez nálezu.

Obojživelníci:

Rana temporaria	**skokan hnědý**	**§, LR**

Plazi:

Bez nálezu.

Ptáci:

Acrocephalus scirpaceus	**rákosník obecný**	
Alauda arvensis	**skřivan polní**	**§**
Anas platyrhynchos	kačena divoká	
Ardea cinerea	**volavka popelavá**	**§**
Buteo buteo	**káně lesní**	**LR**
Carduelis carduelis	stehlík obecný	
Columba palumbus	holub hřivnáč	
Cyanistes caeruleus	sýkora modřinka	
Emberiza citrinella	strnad obecný	
Erithacus rubecula	červenka obecná	
Falco tinnunculus	**poštolka obecná**	**LR**
Ficedula hypoleuca	lejsek černohlavý	
Lanius collurio	**ťuhýk obecný**	**§**
Luscinia megarhynchos	**slavík obecný**	
Motacilla alba	**konipas bílý**	
Muscicapa striata	**lejsek šedý**	**§**
Parus major	sýkora koňadra	
Passer montanus	vrabec polní	
Phoenicurus phoenicurus	**rehek zahradní**	**§**
Phylloscopus collybita	budníček menší	
Sitta europaea	brhlík lesní	
Sturnus vulgaris	špaček obecný	
Sylvia atricapilla	**pěnice černohlavá**	
Turdus merula	kos černý	
Turdus pilaris	drozd kvíčala	

Savci:

Capreolus capreolus	srnec obecný	
Cricetus cricetus	**křeček polní**	**§, DD**
Dama dama	daněk evropský	trus
Lepus europaeus	zajíc polní	
Martes foina	**kuna skalní**	**DD**, trus

6. MAPOVÁNÍ BIOTOPŮ

Na základě **Katalógu biotopov Slovenska** (Stanová, Valachovič 2002) a botanického průzkumu bylo provedeno srovnání a vegetace byla vyhodnocena jako kombinace ruderálních biotopů a přírodních biotopů, přičemž nepůvodní biotopy zde mají velkou převahu. To je dáno tím, že větší část zabírá intenzivně obhospodařované pole, které lze popsat jako **X7 Intenzívne obhospodarované polia**. Uprostřed tohoto pole v současnosti vznikají biotopy **Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)** s kombinací **Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou**. V dalších místech, kde neroste zasetá kukuřice, expanduje **společenstvo Vo8**.

Prstenec, kolem orné půdy je kombinací biotopů zastoupenou především **X3 Nitrofilná ruderálna vegetácia mimo sídiel**. V některých místech se nachází pozůstatky **Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky**, které se snad vyvinuly na valech a okrajích území; bohužel tyto plochy bez dalšího zásahu časem zmizí. Druhy při západní hranici nasvědčují, že by se mohlo v mozaice mluvit o **Lk7 Psiarkové aluviálne lúky**. Dřevinný porost v západní části má charakter **Ls1.1 Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy** (svaz *Salicion albae*), popř. **Ls1.2 Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy** (svaz *Fraxino-Populetum*). Většina porostů je však ve stavu **X8 Porasty inváznych neofytov**, v lepším případě **X9 Porasty nepôvodných drevín**.

Na základě syntézy mapy Potenciální vegetace Slovenska (Slovenská agentúra životného prostredia 2021) by území teoreticky spadalo do tří biotopů: **Pi2 Suchomilné travinnobylinné porasty na**

vápnitých pieskoch, **Ls1.1 Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy** a **Ls1.2 Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy**.

Obr. 5 *Rákosina uprostřed pole*.

Obr. 6 *Val kolem pole; mezernatý porost vyseté plodiny*.

Ve srovnání s přirozeným stavem různých významných lokality jak v rámci **SPA Úľanská mokraď**, tak například Jurský Šúr nebo Luhy Dyje, mohly by být přítomny v lokalitě další přírodní biotopy, např. Lk10 Vegetácia vysokých ostríc, Lk4 Bezkolencové lúky, Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, Lk7 Psiarkové aluviálne lúky, Tr7 Mezofilné lemy, Vo7 Makrofytná vegetácia plytkých stojatých vôd (Ranunculion aquatilis), Vo9 Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov aj.

Obr. 7 *Západní hranice*.

Obr. 8 *Místo s výskytem křečka*.

7. SHRNUTÍ PRŮZKUMU

Přírodovědný průzkum byl proveden v srpnu **2021**. Jedná se pouze o orientační průzkum. Pokud by se měl stanovit plný přehled, bylo by nutné provést sledování po dobu celého roku od března do října. Pro základní orientaci **je zvolená metodika dostačující**.

Na zájmovém území bylo zaznamenáno **celkem 200 druhů**. V případě rostlin se jednalo 139 druhů, z toho 33 dřevin a 106 byliny a travin. U entomofauny bylo nalezeno 30 druhů, obratlovců bylo zaznamenáno 31 druhů (1 obojživelník, 25 ptáků a 5 savců). Při návštěvě lokality našla zástupkyně

Atelieru Fontes Ing. Kamila Florová další dva rostlinné druhy: hlošinu úzkolistou (*Elaeagnus angustifolia*) a ibišek trojdílný (*Hibiscus trionum*).

Osm druhů je chráněných dle zákona (např. skřivan polní *Alauda arvensis*, ťuhýk obecný *Lanius collurio*, volavka popelavá *Ardea cinerea*, křeček polní *Cricetus cricetus*). **Sedm druhů** je uvedeno v Červených seznamech ohrožených druhů Slovenské republiky (např. skokan hnědý *Rana temporariam*, poštolka obecná *Falco tinnunculus*, zlatohlávek hladký *Potosia cuprea*). Celkem je to třináct druhů, které jsou ochranářsky významné, tj. 6,5 %. Pro interní použití byly vybrány druhy, které jsou chráněny na základě individuálního posouzení. Celkem bylo na území nalezeno **50 těchto druhů**, např. rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), chrpa luční (*Centaurea jacea)*, srpek obecný (*Falcaria vulgaris)*, tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos)*, okáč bojínkový (*Melanargia galathea*), řešetlák počistivý (*Rhamnus cathartica)*, vřetenuška obecná (*Zyganea filipendulea) aj*.

Součástí průzkumu bylo také stanovení invazních a expanzivních druhů, resp. druhů, které mohou být v lokalitě do budoucna problematické. **Celkem se jedná o 36 takových druhů**. V případě dřevin se jedná například o pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*), trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*) nebo javor jasanolistý (*Acer negundo*). U bylin a travin byly nalezeny kupříkladu tyto druhy: třtina křovištní (*Calamagristis epigejos*), durman obecný (*Datura stramonium*), bělotrn kulatohlavý (*Echinops sphaerocephalus*), bez chebdí (*Sambucus ebulus*), zlatobýl obrovský a zlatobýl kanadský (*Solidago gigantea, S. canadensis*). Dodatečně nalezená hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*) je sice neofyt, invazivně se však chová příležitostně – v místě se invazivnosti nepotvrdila.

Obr. 9 *Ruderální porost na valu*.

Obr. 10 *Výskyt pajasanu žláznatého*.

Dle nálezových dat, která zpracovává Štátná ochrana prírody Slovenskej republiky, nebyly v zájmovém území nalezeny žádné druhy.

Vegetace **není výjimečná** po ochranářské stránce, ačkoliv bylo zjištěno velké množství druhů. Mezi významné druhy patří např. rozrazil potoční (*Veronica beccabunga*), kamyšníky (*Bolboschoenus planiculmis, B. laticarpus*) a ibišek trojdílný (*Hibiscus trionum*). Poměrně velkým problémem jsou zde **invazní druhy rostlin**, které blokuji další stav území, aby mohl vykazovat vyšší biodiverzitu území. Proto je důležité, aby se co nejdříve na území **začal aktivní management**. Ten by mohl zastavit rostlinné invaze, ale také zlepšit stav původní vegetace. Nezbytné bude také **doplnění dřevinné vegetace** jak o současné druhy stromů a keřů, ale také o nové druhy jako je dub letní (*Quercus robur*), lípa malokvětá (*Tilia cordata*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jilm vaz (*Ulmus laevis*), vrba košíkářská (*Salix viminalis*) a pětimužná (*S. triandra*), topol bílý (*Populus alba*), střemcha hroznovitá (*Padus avium*), kalina obecná (*Viburnum opulus*), líska obecná (*Corylus avellana*), krušina olšová (*Rhamnus frangula*).

Velký potenciál má vznikající mokřad uprostřed, kterému by měla být věnována velká pozornost. Tomu je potřeba uzpůsobit režim a celou centrální část převést na extenzivní typ hospodaření, resp. tvořit zde **mozaiku mokřadní společenstev** s rákosinami, mokřadními lukami, tůněmi, umělými rameny apod. Vhodné je vytvořit i vyvýšená místa, kde je možné situovat **sušší typy vegetace**. Stejně tak je vhodné

pracovat se zapojením západní hranice, kde může vzniknout funkční **ekoton** s řadou potenciálním výskytem významných druhů.

Patrně největší biodiverzitu a zastoupení ochranářsky cenných druhů **vykazují živočichové**, zejm. ptáci. Mimo jiné jsou zajímavým nálezem rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), který vyhledává biotop rákosin, slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) vyhledávající dřevinnou vegetaci a pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), která je druhem ekotonů.

Místní zoolog Filip Reipricht z Trnavy, který lokalitu dlouhodobě monitoruje doplnil další druhy ptáků, kteří během průzkumu nebyly sledování. Jednalo se o čejku chocholatou (*Vanellus vanellus*), konipase lučního (*Motacilla flava*), vodouše kropenatého (*Tringa ochropus*) a bažanta obecného (*Phasianus colchicus*).

Poměrně velkou skupinu tvořil řád motýlů **zastoupený denními motýly**. Celkem bylo nalezeno 12 druhů. To nasvědčuje tomu, že území je stránce atraktivity jak biotopů, tak živných rostlin na uspokojivé úrovni. V případě aktivního managementu může být seznam motýlů, ale také brouků nebo blanokřídlých ještě pestřejší.

Patrně největším **ochranářským nálezem** kromě ptáků byl **křeček polní** (*Cricetus cricetus*). Jeden jedinec byl pozorován v jihovýchodní části, kdy běžel po kraji pole a schoval se do díry. Po bližším ohledání bylo zjištěno cca 20 děr na úseku cca 100 m. Pobytovými znaky zde byly dokonale okousané plody myrobalánu. Dalším pozorováním byl mrtvý křeček, kterého chytla poštolka. Přítomnosti křečka na území by se měla přizpůsobit realizaci záměru. Je nezbytné, aby nebyl zasažen jeho cenní cyklus a byla využita doba, kdy dojde k jeho nejmenšímu stresu a případnému ohrožení. Vzhledem k tomu, že v době září až duben hibernuje a v červnu až srpnu má rozmnožovací období, je vhodné realizaci v jihovýchodní části naplánovat na období duben–květen(–červen) nebo září. V rámci úprav centrální části by měla zůstat část území bez ovlivnění vodu tak, aby křeček nebyl ohrožen utopením. Pro zjištění přesného teritoria křečka polního a pochopení jeho chování by muselo být provedeno mapování v době jeho aktivity.

Obr. 11 *Nalezený kadaver křečka polního*.

Obr. 12 *Biotop křečka v místě výskytu*.

Celkový dopad záměru na území **bude velmi pozitivní**. Aktuální stav je neuspokojivý a s každým novým rokem se zhoršuje. Ve střední části vznikají samovolně mokřady, ale pokud se bude okolní pole stále intenzivně obhospodařovat, bude rákosina postupně degradovat na přehluší ji porosty kopřiv. Proto se nabízí, aby v centrální části vznikla krajinářská úprava, která zvýší biodiverzitu a výrazně posílí územní systém ekologické stability krajiny. Především je velká šance zde vybudovat biocentrum s regionálním významem, které bude propojeno s biokoridorem říčky Trnávka. Okolní krajina je poměrně hodně zemědělsky a také průmyslově využívaná. Pokud by se zde povedlo vytvořit funkční krajinný prvek, bude to nejen krok vpřed pro řešení neklidného klimatu a jeho dopadů, ale i pro ochranu přírody, a dokonce rekreační potenciál.

7. DOPORUČENÁ OPATŘENÍ

- Pro dané území je potřeba vypracovat **plán péče**, který bude obsahovat výčet plánovaných managementových zásahů na budoucích deset let.
- Před realizací prací je nutné provést pokosení **všech nelesních ploch** prstenci okolo zájmového území a všech okrajových ploch. Biomasu je nutné odvézt mimo území nebo spálit na místě.
- **Rákosiny** není nutné sekat, pokud to bude ve střetu se stavebními pracemi. Pokud se ale bude muset rákos odstranit, mělo by to být **mimo hnízdní dobu ptáků**, tj. říjen až březen.
- Je potřeba provést **kompletní likvidaci invazních a jinak nebezpečných druhů rostlin**. Pro boj s úpornými druhy bude nezbytná aplikace herbicidů. Podrobnější postupy likvidace invazních druhou jsou uvedeny v **Příloze P2**.
- Dále je potřeba provést **pěstební zásahy** v dřevinné vegetaci s cílem rozvolnit porost, eradikovat invazní druhy dřevin a pokácet havarijní stromy. U zbylých dřevin je vhodné uskutečnit **odborné arboristické ošetření**. Před kácením je nezbytné **provést kontrolu** na výskyt doupných ptáků a netopýrů.
- Veškeré kácení a odstraňování křovin **musí probíhat v době mimo hnízdění ptáků** (tj. od konce října až do konce března dle aktuálních podmínek). Pokácenou hmotu je vhodné z části ponechat na místě, část biomasy je možné spálit, část zbytků je nutné z lokality odvézt. V porostu je možné ponechat kmeny zkrácené na jednometrové až dvoumetrové kusy.
- Všechny přípravné práce je dobré provést **najednou a nepřesunovat** je na další období vegetačního klidu (na narušené ploše se během sezóny vytvoří úkryty, což může být atraktivní pro řadu živočichů, kteří se budou na místa stahovat, později by bylo pak nutné provádět například záchranné transfery).
- Střední část a některé části valů je nutné **zatravnit směsí**, která bude obsahovat druhy, které jsou v seznamu nalezených bylin a trav vyznačeny žlutě. V dalších letech je nutné provádět sečení travnatých porostů tak, aby nedocházelo k eutrofizaci a ruderalizaci břehů. Je nezbytné, aby se **veškerá posečená hmota vždy shrabala a odvezla**.
- Druhová skladba pro výsadby by měla být autochtonní, doporučené druhy jsou žlutě podbarveny v seznamu nalezených dřevin a v **kapitole 7**.
- V případě tvorby nových biotopů by měla být vytvořena pestrá mozaika stanovišť s co nejjemnějším krajinným zrnem (potenciální biotopy jsou uvedeny v **kapitole 7**). U lesních výsadeb je vhodné střídat různé hustoty zalesnění tak, aby vznikly i rozvolněné porosty.
- Doporučuji všechny výsadby dřevin chránit plošně i individuálně, neboť se na území vyskytuje zvěř.
- U vodních ploch (tůně, mokřady) by měla být provedena výsadba v co nejmenší míře, aby byl zaručen co největší osvit vodní hladiny.
- Není žádoucí, aby byla jezírka a vodní plochy zarybňovány z důvodu ochrany obojživelníků.
- Pro další zvýšení biodiverzity navrhuji **další opatření**:
  - → na několika místech je vhodné vybudovat hadníky z větví, metrových kmenů, sena a kamení;
  - → předem vybrané stromy (zejm. vrby, habry, lípy) je možné ořezat na hlavu.
  - → malou část území ponechat jako úhor a neosévat ho, nezalesňovat, ani zde neprovádět zemní práce, pouze 1× za rok plochu povláčet.
- Doporučuji ustanovit **ekologicky dozor**.

9. POUŽITÁ LITERATURA

BALÁŽ, D., MARHOLD, K., URBAN, P., 2001. Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska. Ochrana Prírody 20: 48-81. ISBN 80-89035-05-1.

ELIÁŠ, P., DÍTĚ, D., KLIMENT, J., HRIVNÁK, R., FERÁKOVÁ, V., 2015: Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). Biologia, Vol. 70, no. 2 (2015). ISSN 0006-3088.

MACHALOVÁ, B., 2013. Habitatové preference u křečka polního. Bakalářská práce. Univerzity Palackého v Olomouci.

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 2021. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Dostupné na WWW: <https://app.sazp.sk/atlassr />.

STANOVÁ, V., VALACHOVIČ, M., 2002. Katalóg Biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava.

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SR, 2021. Mapový prehliadač. Dostupné na WWW: <http://maps.sopsr.sk/>.

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SR, 2021. Pozorovania a výskytové data. Dostupné na WWW: < http://www.biomonitoring.sk/>.

Vyhláška 24/2003 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 9. januára 2003, kterou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochraně přírody a krajiny.

10. PŘÍLOHY

P1 – Situační mapa
P2 – Likvidace invazních dřevin